

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Krakowie

Koncepcja funkcjonowania gospodarstw opiekuńczych w Polsce

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Plan prezentacji

1. Definicja gospodarstw opiekuńczych
2. Osoby starsze jako beneficjenci wsparcia
3. Formy prawne
4. Formy organizacyjne
5. Terapia zajęciowa w gospodarstwach opiekuńczych

DEFINICJA GOSPODARSTWA OPIEKUŃCZEGO

Definicja gospodarstwa opiekuńczego

- Forma wsparcia w zakresie opieki i/lub integracji społecznej na rzecz osób i rodzin w celu poprawienia ich funkcjonowania, realizowana w ramach gospodarstwa prowadzącego działalność rolniczą.
- Usługi w zakresie opieki i/lub integracji społecznej świadczone są w oparciu o infrastrukturę gospodarstwa i w powiązaniu z wykonywaną działalnością rolniczą.
- Obiekt, w którym zorganizowane jest gospodarstwo opiekuńcze powinien posiadać zwierzęta gospodarskie lub uprawy rolnicze przeznaczone/możliwe do wykorzystania w agroterapii.

Agroterapia - definicja

- Forma terapii realizowana w warunkach wiejskich lub zbliżonych do wiejskich.
- Obejmująca celowe oddziaływania usprawniające (fizycznie i psychicznie), realizowane przy wykorzystaniu krajobrazu i infrastruktury wiejskiej/gospodarstwa wiejskiego/gospodarstwa prowadzącego działalność rolniczą.
- W szczególności poprzez udział w pracach polowych, pomoc przy oporządzaniu zwierząt, pomoc przy uprawie roślin, ekoprodukcja, przetwórstwo produktów rolnych, udział w zajęciach w gospodarstwie: tradycyjne rzemiosło artystyczne i rękodzieło, twórczość i obrzędy ludowe, przygotowywanie potraw regionalnych itp.

Bilans korzyści

- Wzrost dochodów gospodarstw rolnych.
- Poszerzenie i zróżnicowanie działalności rolników.
- Aktywizacja społeczności na obszarach wiejskich.

- Wykorzystanie potencjału i zasobów wiejskich, w tym infrastruktury, do celów społecznych i ekonomicznych.
- Dostarczenie nowych usług, odpowiadających na aktualne potrzeby.
- Rozwój usług społecznych, w tym opiekuńczych, w szczególności na obszarach wiejskich.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społeczności wiejskich.

- Wzrost atrakcyjności obszarów wiejskich.
- Niwelowanie różnic w zakresie dostępu do usług , wynikających ze stopnia urbanizacji.
- Poprawa wizerunku rolnictwa.

Aksjologiczne (oparte na wartościach) podstawy wsparcia

1. Godność
2. Podmiotowość jednostki
3. Wolność wyboru
4. Wolność wyrażania pragnień i opinii
5. Równość

Podstawy organizacyjne

– planowe działanie

- Zaplanowana oferta - przygotowane tygodniowe, miesięczne, roczne programy działań
- Urozmaicona oferta ciekawych zajęć, dostosowanych do różnych potrzeb,
- Zajęcia pozwalające na wartościowe spędzanie czasu z wykorzystaniem zasobów gospodarstwa
- Angażowanie wolontariuszy (w przypadku ekonomii społecznej), wolontariat międzypokoleniowy
- Aktywizacja i angażowanie beneficjentów w działania samopomocowe (pomoc wzajemna, organizowana we własnym zakresie, bez oczekiwania wsparcia instytucjonalnego, np. pomoc sąsiedzka) i na rzecz środowiska lokalnego
- Oferta gospodarstwa dla społeczności lokalnej – działania integrujące gospodarstwo z najbliższym otoczeniem, np. pikniki rodzinne, dni otwarte, targi produktów rolnych itp.
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym: instytucjami, organizacjami, mieszkańcami

OSOBY STARSZE JAKO BENEFICJENCI WSPARCIA

Osoby starsze jako beneficjenci wsparcia

- Starzenie się społeczeństwa
- Konieczność zapewnienia opieki (zwiększająca się zależność od otoczenia)
- Deinstytucjonalizacja wsparcia – organizacja wsparcia w społecznościach lokalnych
- Ograniczony dostęp do wsparcia w mniejszych gminach, w szczególności wiejskich

Docelowo: inne grupy osób wymagających wsparcia, np. osoby z niepełnosprawnościami, dzieci, młodzież, osoby uzależnione i inne

Osoby starsze jako beneficjenci wsparcia

Proces starzenia się społeczeństwa:

- systematycznie wzrastający odsetek osób powyżej 65 roku życia w populacji ogólnej;
- powiększanie się liczebności populacji w sędziwym wieku, czyli 80 lat i więcej;
- zdecydowanie szybszy przyrost liczby ludności starszej w miastach niż na wsi;
- zjawisko tzw. podwójnego starzenia się - dynamiczny wzrost liczby najstarszych wśród starych;
- singularyzacja starości – samotne zamieszkiwanie osób starszych

powyższe wiążą się z szeregiem zjawisk rodzących zapotrzebowanie w zakresie opieki i wsparcia tej kategorii osób

Osoby starsze jako beneficjenci wsparcia - charakterystyka potrzeb

- Obniżenie funkcji życiowych
- Postępujące obniżenie zdolności do samodzielnego funkcjonowania
- Częstsze narażenie na zagrożenia zdrowia, np. upadki,
- Problemy zdrowotne, częstsze zapadanie na choroby, wielochorobowość, choroby przewlekłe
- Częściej występujące ograniczenia sprawności lub niepełnosprawność biologiczna
- Ograniczone zasoby finansowe
- Bierność
- Niska jakość/standard życia
- Brak/ mała częstotliwość kontaktów społecznych, izolacja społeczna
- Niski poziom/brak uczestnictwa w życiu społecznym
- Ograniczony dostęp do dóbr i usług
- Bariery architektoniczne

Osoby starsze jako beneficjenci - charakterystyka potrzeb cd.

- Poczucie bezpieczeństwa
- Zwiększone zapotrzebowanie na usługi medyczne i lecznicze
- Zwiększone zapotrzebowanie na usługi związane z opieką i pielęgnacją
- Pomoc/wsparcie w czynnościach życia codziennego
- Poczucie bycia potrzebnym
- Kontakty społeczne, relacje z innymi ludźmi
- Potrzeba jak najdłuższego utrzymania aktywności i autonomii

FORMY PRAWNE

Formy prawne

- **Podmioty ekonomii społecznej**
 - Fundacje
 - Stowarzyszenia
 - Spółdzielnie socjalne

- **Działalność gospodarcza**

Fundacja

- Organizacja pozarządowa ustanowiona dla realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami (art. 1), wyposażoną w majątek służący ich realizacji i posiadającą osobowość prawną.
- Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne i prawne (art. 2) poprzez złożenie oświadczenia woli w formie aktu notarialnego (za wyjątkiem ustanowienia fundacji w testamencie), w którym fundator wskazuje cel fundacji oraz majątek przeznaczony na jego realizację: pieniądze, papiery wartościowe, rzeczy ruchome i nieruchomości (art. 3).
- Podlega wpisowi do KRS.

Fundacja – warunki prowadzenia działalności gospodarczej

- Jej prowadzenie musi być przewidziane w statucie
- Środki majątkowe w wysokości min. 1000 zł przeznaczone na tę działalność
- Rejestracja w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez KRS
- Działalność gospodarcza musi mieć charakter pomocniczy wobec działalności statutowej, tzn. nie może być celem fundacji, a jedynie środkiem do realizacji celów statutowych fundacji

Fundacja – źródła pozyskiwania środków na działalność

- Odpłatna działalność pożytku publicznego lub działalność gospodarcza
- Administracja centralna i samorządowa (np. dotacje w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych)
- Organizacje grantodawcze
- Osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne)
- Składki członkowskie
- 1% z podatku w przypadku fundacji posiadających status organizacji pożytku publicznego.

Stowarzyszenie

- Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, które samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. Swoją działalność opiera na pracy swoich członków, a także zatrudnionych pracowników (art. 2).
- Stowarzyszenia mogą tworzyć osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych i posiadające pełnię praw publicznych (art. 3) – co najmniej 7 osób
- Podlega wpisowi do KRS

Stowarzyszenie – warunki prowadzenia działalności gospodarczej

- rejestracja w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez KRS
- działalność gospodarcza nie musi mieć charakteru pomocniczego wobec działalności statutowej, za wyjątkiem stowarzyszeń posiadających status organizacji pożytku publicznego

Stowarzyszenie – źródła pozyskiwania funduszy na działalność

- Odpłatna działalność pożytku publicznego lub działalność gospodarcza
- Administracja centralna i samorządowa (np. dotacje w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych)
- Organizacje grantodawcze
- 1% z podatku w przypadku stowarzyszeń posiadających status organizacji pożytku publicznego
- Osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne)
- Składki członkowskie
- Nawiązki
- Spadki

Spółdzielnia socjalna

- Specyficzna forma spółdzielni pracy
- Przedmiotem działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa (tzn. musi prowadzić działalność gospodarczą) w oparciu o osobistą pracę członków w celu ich społecznej i zawodowej reintegracji
- Może również prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków oraz ich środowiska lokalnego, a także działalność społecznie użyteczną (art. 2)
- Spółdzielnię socjalną może założyć minimum 5 osób fizycznych spośród niżej wymienionych (art. 4 i 5), m. in. osoby bezrobotne, absolwenci CIS i KIS, osoby niepełnosprawne lub dwie osoby prawne spośród: organizacji pozarządowych, JST, kościelnych osób prawnych
- Podlega wpisowi do KRS

Spółdzielnia socjalna – warunki prowadzenia działalności gospodarczej

Zakaz dystrybucji zysku pomiędzy członków spółdzielni (art. 10)
– nadwyżka bilansowa zostaje przeznaczona na:

- zwiększenie funduszu zasobowego (min. 40%),
- cele w zakresie społecznej i zawodowej reintegracji, działalności społecznej, kulturalno-oświatowej oraz społecznie użytecznej (min. 40%),
- fundusz inwestycyjny.

Spółdzielnia socjalna – źródła pozyskiwania funduszy na działalność

- Działalność gospodarcza
- Działalność pożytku publicznego
- Wsparcie z budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności poprzez (art. 15): dotacje, pożyczki, poręczenia pożyczek, kredytów lub zabezpieczenia zwrotu otrzymanej refundacji lub środków na podjęcie działalności gospodarczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej, usługi lub doradztwo W zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym, prawnym I marketingowym, zrefundowanie kosztów lustracji
- Środki Z funduszu pracy na założenie spółdzielni I sfinansowanie wkładu nowego członka
- Środki PFRON
- Środki OWES

Działalność gospodarcza

Sekcja Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA:

- **Dział 87 - POMOC SPOŁECZNA Z ZAKWATEROWANIEM:**
 - 87.10.Z Pomoc społeczna z zakwaterowaniem zapewniająca opiekę pielęgniarską
 - 87.30.Z Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
- **Dział 88 - POMOC SPOŁECZNA BEZ ZAKWATEROWANIA:**
 - 88.10.Z Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych

FORMY ORGANIZACYJNE

Formy organizacyjne

1. Dzienny Dom Pobytu (Pomocy)
2. Rodzinny Dom Pomocy
3. Działalność gospodarcza w zakresie placówki zapewniającej całodobową opiekę

DZIENNY DOM POBYTU

Dzienny Dom Pobytu

- Ośrodek wsparcia dziennego pobytu, w którym mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu
- Świadczy pomoc w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych lub posiłku
- Na rzecz osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych
- Brak uregulowań prawnych określających wymagania infrastrukturalne oraz podstawowy zakres usług – duża elastyczność w tym zakresie

Model placówek wsparcia dziennego

Rekomendacje do prowadzenia placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób starszych na terenie Małopolski – Uchwała nr 151/2016 Zarządu Województwa Małopolskiego z dn. 2 lutego 2016 r.

Cel: oferowanie opieki oraz polepszanie funkcjonowania osób starszych i ich rodzin; pozostawanie osób starszych jak najdłużej w miejscu zamieszkania i stanowienie istotnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ich i ich rodzin, poprzez ich odciążenie i podnoszenie jakości opieki rodzinnej

Efekt: osiąganie i utrzymywanie przez uczestników optymalnego poziomu samodzielności i aktywności

Odbiorcy wsparcia

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

Osoby powyżej 60 roku życia, wymagające wsparcia z powodu:

- trudności w codziennym funkcjonowaniu wynikających z obniżenia sprawności psychofizycznej;
- pogarszania się stanu zdrowia, mającego wpływ na codzienne funkcjonowanie;
- niepełnosprawności;
- pogorszenia sytuacji materialnej;
- poczucia osamotnienia;
- występowania innych niekorzystnych stanów emocjonalnych;
- trudności w organizacji czasu wolnego;
- wycofywania się z kontaktów społecznych;
- problemów w relacjach z rodziną, trudności rodziny w opiece nad uczestnikiem.

Zakres usług

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

Rodzaj i zakres świadczonych usług powinien uwzględniać stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości uczestnika.

Obligatoryjnie obejmuje:

- usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne,
- usługi aktywizująco-usprawniające,
- usługi wspomagające.

Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne

*Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM
z dn. 2 lutego 2016 r.*

- Możliwość dziennego pobytu w miejscu spełniającym odpowiednie warunki lokalowe
- Co najmniej jeden ciepły posiłek dziennie
- Pomoc przy spożywaniu posiłków w miarę potrzeb
- Pomoc w podstawowych czynnościach życiowych
- Opieka higieniczna w niezbędnym zakresie
- Dowóz uczestników do i z placówki

Usługi aktywizująco-wspierające

*Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM
z dn. 2 lutego 2016 r.*

- Organizacja czasu wolnego
- Udział w zajęciach terapeutycznych
- Udział w zajęciach podnoszących sprawność i aktywizujących do uczestnictwa w życiu społecznym
- Udział w imprezach integracyjnych i rekreacyjno-turystycznych
- Zaspokajanie potrzeb kulturalnych uczestników
- Zajęcia indywidualne i grupowe

Przykładowe formy terapii zajęciowej i ruchowej: arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia, choreoterapia, terapia kulinarna, reminiscencyjna, informatyczna, rozrywkowa, ergoterapia, terapia ruchowa.

Usługi wspomagające

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

- Udzielanie informacji
- Edukacja
- Wsparcie i poradnictwo ...

zarówno dla uczestników, jak i ich rodzin.

Fakultatywnie:

- kontakty i instytucjami i organizacjami, w tym reprezentowanie interesów podopiecznych,
- pomoc w kontaktach ze służbami medycznymi i innych sprawach związanych z obszarem zdrowia uczestników,
- pomoc w uzyskaniu usług, napraw,
- grupy wsparcia, prelekcje i szkolenia dla opiekunów.

Standardy lokalowe

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

- Budynek posiada pozytywną opinię komendanta państwowej straży pożarnej, państwowego inspektora sanitarnego i spełnia wymagania zawarte w rozporządzeniu ministra infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. W sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie
- Pozbawiony barier architektonicznych budynek i jego otoczenie
- Pomieszczenia użytkowe w budynku wielokondygnacyjnym znajdują się na parterze lub budynek wyposażony jest w windę dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych
- Powierzchnia użytkowa na jednego uczestnika – min. 5 m² lub min. 8 m² w przypadku placówek specjalistycznych
- Zapewnione utrzymanie czystości i porządku w lokalu
- Pomieszczenia utrzymywane w odpowiednim stanie technicznym, przeprowadzane okresowe remonty i konserwacje

Standardy lokalowe cd.

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

- Pokój dziennego pobytu do zajęć terapeutycznych grupowych, wypoczynku (może pełnić funkcję jadalni), umożliwiające organizację zajęć aktywizujących – miękkie krzesła lub fotele, kanapy, sprzęt tv-audio-video
- Jadalnia – osobna w placówkach powyżej 10 osób, wyposażona w krzesła i stoły
- Pomieszczenia do terapii ruchowej – osobne w placówkach powyżej 10 osób, wyposażone zgodnie z przeznaczeniem
- Pomieszczenie do prowadzenia terapii indywidualnej, poradnictwa (może pełnić funkcję pokoju do wypoczynku) – osobne w placówkach powyżej 10 osób, min. 1 miejsce do leżenia, fotele
- Pomieszczenie do wypoczynku – osobne w placówkach powyżej 10 osób, wyposażone w odpowiednią do potrzeb ilość miejsc do leżenia i foteli

Standardy lokalowe cd.

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

- Pomieszczenie kuchenne (lub aneks kuchenny) – niezbędne urządzenia i naczynia umożliwiające samodzielne przygotowanie posiłków i napojów, w tym w ramach terapii kulinarnej oraz dystrybucję posiłków dostarczanych do placówki w ramach wyżywienia uczestników (pomieszczenie do wydawania posiłków powinno spełniać wymogi systemu HACCAP)
- stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu
- pomieszczenie/wydzielone miejsce na szatnię
- min. 1 łazienka dla uczestników, wyposażona w kabinę prysznicową, 1 miska ustępowa na 20 osób
- toaleta dla personelu
- min. 1 z ogólnodostępnych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych przystosowane dla osób niepełnosprawnych

Standardy lokalowe cd.

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

Fakultatywnie:

- pomieszczenia do terapii zajęciowej – meble, urządzenia i sprzęty dostosowane do rodzaju prowadzonych oddziaływań;
- pomieszczenia do terapii ruchowej – sprzęt i akcesoria pozwalające co najmniej na usprawnianie kończyn górnych i dolnych oraz sprzyjające podtrzymywaniu sprawności fizycznej;
- bezpośrednio wyjście na teren otwarty, wyposażony w elementy drobnej architektury, ławki, altanę.

Personel

Rekomendacje do prowadzenia placówek... - Uchwała nr 151/2016 ZWM z dn. 2 lutego 2016 r.

Kierownik – koordynowanie działań placówki, nadzór nad pracą personelu, sprawozdawczość, ocena realizacji stanu zaspokojenia potrzeb uczestników i ich rodzin oraz skuteczności realizowanych usług, współpraca z samorządem placówki

Personel – dba o wysoką jakość i skuteczność oferowanych usług, kieruje się zasadą dobra uczestników i ich rodzin, poszanowania godności i prawa do samostanowienia, współpracuje z rodziną, organizacjami i instytucjami społecznymi, podmiotami leczniczymi, skład dostosowany do liczby i potrzeb uczestników, m. in.: opiekun, terapeuta zajęciowy, animator kulturalny, pracownik socjalny, asystent osoby niepełnosprawnej, psycholog, fizjoterapeuta, pielęgniarka, wolontariusze

Dzienne Domy Pobytu „Senior-WIGOR” – warunki lokalowe

Wieloletni Program Rządowy Senior-WIGOR (2016 r.)

- Brak barier funkcjonalnych
- Sala spotkań (pomieszczenie ogólnodostępne, stoły, krzesła)
- Kuchnia lub aneks kuchenny z wyposażeniem do przygotowania i spożywania posiłków przez seniorów
- Pomieszczenie klubowe (sprzęt RTV, biblioteczka, prasa, Internet)
- Pomieszczenie do aktywności ruchowej (lub kinezyterapii)
- Pomieszczenie do odpoczynku z 5 miejscami do leżenia
- Pomieszczenie do terapii/poradnictwa indywidualnego
- Szatnia z indywidualnymi szafkami
- 1 łazienka z osobnymi toaletami dla kobiet i mężczyzn
- Wydzielone w łazience miejsce na pralkę, miejsce do prasowania
- Pokój pielęgniarski
- Plac z ogrodem

Dzienne Domy Pobytu „Senior-WIGOR” - oferta

Wieloletni Program Rządowy Senior-WIGOR (2016 r.)

- 8-godzinna oferta usług od poniedziałku do piątku
- Usługi socjalne, np. posiłek
- Usługi edukacyjne
- Usługi kulturalno-oświatowe
- Aktywności ruchowe
- Usługi sportowo-rekreacyjne
- Aktywizacja społeczna (w tym wolontariat międzypokoleniowy)
- Terapia zajęciowa

PERSONEL:

- 1 pracownik na 15 seniorów oraz fizjoterapeuta lub terapeuta zajęciowy lub pielęgniarka lub ratownik medyczny
- Opcjonalnie: psychoterapeuta, instruktor terapii, psycholog, dietetyk

RODZINNY DOM POMOCY

Rodzinny Dom Pomocy

- Forma usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub organizację pożytku publicznego dla nie mniej niż 3 i nie więcej niż 8 zamieszkujących wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia w tej formie
- Usługi w budynku mieszkalnym jednorodzinnym
- W domu prowadzonym przez osobę fizyczną usługi opiekuńcze i bytowe świadczone są bezpośrednio przez nią, natomiast w domach prowadzonych przez organizację pożytku publicznego realizuje je osoba kierująca domem, która jednocześnie w nim zamieszkuje

Rodzinny Dom Pomocy

- Skierowanie do rodzinnego domu pomocy odbywa się w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez kierownika ośrodka pomocy społecznej
- Pobyt w domu jest odpłatny do wysokości poniesionych miesięcznych wydatków ustalonych w umowie dotyczącej prowadzenia domu pomiędzy gminą a prowadzącym dom
- Przy ustalaniu opłaty stosuje się przepisy analogiczne, jak w domach pomocy społecznej. Wysokość miesięcznej opłaty również określana jest w drodze decyzji
- W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoby mogą być na czas określony zwolnione częściowo lub całkowicie z ponoszenia opłat

Rodzinny Dom Pomocy – zakres usług

Usługi bytowe:

- miejsce pobytu
- wyżywienie
- utrzymanie czystości

Usługi opiekuńcze:

- udzielenie pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- pielęgnację, również w czasie choroby
- kontakty z otoczeniem
- inne czynności wynikające z indywidualnych potrzeb

Rodzinny Dom Pomocy

– zakres usług opiekuńczych

- Pomoc w myciu, kąpaniu i ubieraniu w miarę potrzeb
- Pomoc w przyjmowaniu leków
- Opiekę higieniczną, w tym pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych oraz zakupie leków
- Organizowanie czasu wolnego
- Czynny udział w codziennym życiu rodzinnym
- Niezbędną pomoc w załatwianiu spraw osobistych
- Organizowanie świąt i uroczystości
- Możliwość odbywania praktyk religijnych
- Pomoc w zakupie odzieży, obuwia i niezbędnych artykułów osobistego użytku

Rodzinny Dom Pomocy

– wymogi w zakresie żywienia

- Co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza
- Przerwa między posiłkami nie krótsza niż 4 godziny, a ostatni posiłek wydawany najwcześniej o godzinie 18:00
- Dostępność do drobnych posiłków i napojów między posiłkami
- Możliwość spożywania posiłków w pokoju mieszkalnym, a razie potrzeby karmienie
- Możliwość samodzielnego korzystania mieszkańca z kuchni

Rodzinny Dom Pomocy

– wymogi lokalowe

- Swobodny dostęp do budynku i jego otoczenia
- Brak barier architektonicznych w budynku i jego otoczeniu, stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych
- Pokoje mieszkalne dla osób o ograniczonych możliwościach swobodnego poruszania się usytuowane na parterze w przypadku budynków wielokondygnacyjnych nie posiadających wind
- Pokoje maksymalnie 2-osobowe wyposażone w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła, szafkę nocną dla każdej osoby oraz inny niezbędny sprzęt wynikający z indywidualnych potrzeb, z zastrzeżeniem, że:
 - pokój jednoosobowy o powierzchni minimum 12 m²
 - pokój dwuosobowy o powierzchni nie mniejszej niż 8 m² na osobę

Rodzinny Dom Pomocy

– wymogi lokalowe cd.

- Pomieszczenia wspólne:
 - pokój dziennego pobytu służący jako jadalnia
 - kuchnia dostępna dla wszystkich mieszkańców domu
 - pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia
 - jedna łazienka na maksymalnie 5 osób i jedna toaleta na maksymalnie 4 osoby, wyposażone stosownie do potrzeb korzystających z nich mieszkańców

**DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA
W ZAKRESIE PLACÓWKI
ZAPEWNIAJĄCEJ
CAŁODOBOWĄ OPIEKĘ**

Działalność gospodarcza (placówka całodobowa) - zezwolenie

- Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku wymaga zezwolenia wojewody właściwego ze względu na położenie placówki, który wydaje zezwolenie po oględzinach placówki, jeśli podmiot spełnia warunki i standardy ustawowe.
- Skierowanie do placówki całodobowej prowadzonej w ramach działalności gospodarczej nie jest wymagane.
- Opłaty ponosi mieszkaniec placówki.

Działalność gospodarcza (placówka całodobowa) – zakres usług

- Usługi opiekuńcze:
 - udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych – ubieraniu, jedzeniu, toalecie
 - pielęgnacja, również w czasie choroby
 - opieka higieniczna
 - niezbędna pomoc w załatwianiu spraw osobistych
 - pomoc w zakupie odzieży i obuwia
 - kontakty z otoczeniem
 - organizacja czasu wolnego
- Usługi bytowe:
 - pobyt
 - wyżywienie
 - utrzymanie czystości

Działalność gospodarcza (placówka całodobowa) – warunki bytowe

- Co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym posiłki dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza
- Przerwy między posiłkami nie krótsze niż 4 godziny, czas podania ostatniego posiłku najwcześniej o godzinie 18:00
- Dostęp do drobnych posiłków i napojów między posiłkami
- Możliwość spożywania posiłków w pokoju mieszkalnym, w razie potrzeby karmienie
- Zapewnienie środków higieny osobistej, środków czystości, przyborów toaletowych i innych przedmiotów niezbędnych do higieny osobistej
- Sprzątanie pomieszczeń w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz dziennie

Działalność gospodarcza (placówka całodobowa) – wymagania lokalowe

- Budynek i jego otoczenie bez barier architektonicznych
- Pokoje mieszkalne usytuowane na parterze w budynkach wielokondygnacyjnych bez wind
- Pokoje mieszkalne maksymalnie 3-osobowe, z zastrzeżeniem, że:
 - pokój jednoosobowy o powierzchni nie mniejszej niż 9 m²
 - pokój dwu- i trzyosobowy o powierzchni nie mniejszej niż 6 m² na osobę,
 - pokój może być 4-osobowy, o powierzchni nie mniejszej niż 6 m² na osobę, jeśli zajmują go wyłącznie osoby leżące,
 - pokoje mieszkalne wyposażone w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła i szafkę nocną dla każdej osoby
- Pokój dziennego pobytu służący jako jadalnia
- Pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia
- Jedna łazienka dla nie więcej niż 5 osób i jedna toaleta dla nie więcej niż 4 osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające korzystanie; dopuszczalne jest zmniejszenie liczby tych pomieszczeń o 25%, gdy liczba osób leżących w domu przekracza 50% ogólnej liczby mieszkańców

TERAPIA ZAJĘCIOWA W GOSPODARSTWACH OPIEKUŃCZYCH

Terapia zajęciowa w ramach gospodarstwa opiekuńczego

Terapia zajęciowa – forma rehabilitacji leczniczej mająca na celu usprawnienie jednostek w sferze fizycznej, psychicznej i społecznej, ich aktywizację, osiągnięcie dobrego samopoczucia.

4 główne grupy metod:

- ergoterapia;
- socjoterapia;
- kulturoterapia;
- przyrodoterapia;

Terapia zajęciowa - metody

- **ERGOTERAPIA** – metoda terapii zajęciowej przez pracę fizyczną (prace ręczne, manualne) i umysłową (intelektualną), inaczej wykorzystująca na bazie zasad ergonomii różnego rodzaju zajęcia i czynności manualne (zajęcia praktyczno-techniczne) oraz usprawniania umysłowego (intelektualnego, psychicznego) w toku pracy jako środka terapeutycznego w zorganizowanych różnego rodzaju pracowniach lub w terenie
- **SOCJOTERAPIA** – metoda terapii zajęciowej dotycząca leczenia zaburzeń ruchowych i intelektualnych oraz zachowań psychicznych, emocjonalnych, niedostosowania społecznego jednostki ludzkiej, polegająca na wykorzystaniu oddziaływań natury społecznej w toku spotkań grupowych, w tym towarzyskich,

Terapia zajęciowa - metody

- **KULTUROTERAPIA, w tym arteterapia** – metoda terapii zajęciowej wykorzystująca szeroko rozumianą sztukę, w tym sztukę ludową. Arteterapia oznacza metodę usprawniania sztuką (stanowiącą element kultury), przez kontakt z nią w sposób bierny lub czynny,
- **PRZYRODOTERAPIA (naturoterapia)** – metoda terapii zajęciowej odnosząca się do kontaktu ze światem roślinnym lub zwierzęcym, odczuwania istoty człowieczeństwa, harmonii i zrozumienia wzajemnego oddziaływania przyrody na ludzi i odwrotnie.

Ergoterapia

- dziewiarstwo, szydełkowanie, robienie na drutach
- hafciarstwo
- koronkarstwo
- tkactwo
- krawiectwo
- kaletnictwo
- metaloplastyka
- stolarstwo, rzeźbiarstwo
- ślusarstwo, kowalstwo i obróbka cieplna metalu
- plecionkarstwo, wikliniarstwo
- garncarstwo i ceramika
- introligatorstwo
- ogrodnictwo (hortiterapia, hortikuloterapia), zielarstwo, fitoterapia (ziołolecznictwo)
- prace społecznie-użyteczne, w tym porządkowe (w miejscu zamieszkania i wokół budynku, pracowni, świetlicy, w stołówce, w ogrodzie)

Socjoterapia

- Zabawoterapia – gry i zabawy w pomieszczeniu i w terenie
- Kinezyterapia – terapia ruchem
- Zajęcia rekreacyjne, turystyczne i sportowe
- Zooterapia - terapia z udziałem, przy wykorzystaniu zwierząt: dogoterapia (pies), hipoterapia (koń), felinoterapia (kot) itd.
- Aromaterapia - kuracja z wykorzystaniem olejków eterycznych i innych substancji zapachowych
- Cykloterapia - wykorzystująca rowery rehabilitacyjne
- Treningi czynności dnia codziennego: umiejętności komunikacyjnych, samoobsługowych, trening kulinarny

Kulturoterapia

- Biblioterapia – terapia słowem pisanym i mówionym, wykorzystująca książki, w tym bajkoterapia (przy użyciu bajek) i poezjoterapia (przy użyciu poezji)
- Plastykoterapia – zajęcia plastyczne i malarskie
- Chromoterapia – terapia wykorzystująca barwy i kolory
- Sztuki użytkowe – fotografia, kolaż, wycinanie, wyklejanie, witraż okienny, rękodzieło
- Zdobnictwo i dekoratorstwo – kompozycje z suszonych roślin, decoupage, biżuteria
- Papieroplastyka – origami, ozdoby choinkowe, kartki okolicznościowe
- Pisankarstwo
- Muzykoterapia - terapia wykorzystująca muzykę: słuchanie, tworzenie, granie
- Zajęcia relaksacyjne
- Choreoterapia – terapia wykorzystująca taniec

Przyrodoterapia

- Klimatoterapia – leczenie klimatem, wykorzystanie naturalnego środowiska przyrodniczego jego ukształtowania terenu i krajobrazu do celów leczniczych:
 - silwoterapia - wykorzystująca spacerów w lesie
 - talassoterapia - wykorzystująca naturalne walory klimatu morskiego podczas spacerów
 - helioterapia - kąpiele słoneczne
- Zajęcia z ekologii dotyczące podejmowanych działań i czynności w zakresie ochrony naturalnego środowiska człowieka czyli przyrody (segregacji odpadów, recyklingu, oszczędności wody, energii elektrycznej i innych zasobów, w tym przyrodniczych)

— O czym pamiętać? —

1. Dostosowanie placówki i oferty do stanu zdrowia i potrzeb seniorów.
2. Usługi poprzedzone dogłębną diagnozą potrzeb jednostki, pozwalającą na optymalne dopasowanie usług do potrzeb.
3. Indywidualizacja wsparcia – dostosowanie udzielanego wsparcia do indywidualnych potrzeb, sprzyjającego podtrzymywaniu samodzielności i pozwalającego na możliwie jak najdłuższe pozostawanie jednostki w jej środowisku zamieszkania.

Źródła

Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności; Dostęp:

http://www.kapitalludzki.gov.pl/gfx/kapitalludzki/userfiles/93/17_wytyczne_dot_przejscia_od_opieki_instytucjonalnej_do_opieki_swadczonej_na_poziomie_lokalnych_spolecznosci.pdf

Roman, M., Roman, A. (red) (2016) *Terapia zajęciowa jako innowacyjna forma turystyki zdrowotnej na wsi*, Białystok: Wydawnictwo Niepublicznej Placówki Doskonalenia Nauczycieli „Edukacja, Wychowanie i Bezpieczeństwo” przy Towarzystwie Zapobiegania Tonięciom i Ratowania Tonących w Białymstoku; Dostęp: <http://www.wne.sggw.pl/wp-content/uploads/Ksia%CC%A8z%CC%87ka-Terapia-zaje%CC%A8ciowa.pdf#page=22&zoom=auto,-183,469>

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120000719>

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120000964>

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20050860739>

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Projekt do konsultacji społecznych. Warszawa 2016 r.; Dostęp: https://www.mr.gov.pl/media/24032/ProjektSOR_2016_D.pdf

Szatur-Jaworska, B., Błędowski, P. (red) (2016) *System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania. Przegląd sytuacji. Propozycja modelu*. Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; Dostęp: <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/System%20wsparcia%20os%C3%B3b%20starszych.pdf>

Źródła

Uchwała nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. W sprawie przyjęcia dokumentu Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020; Dostęp: <https://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-20142020/>

Uchwała nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. W sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020; Dostęp: https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/public/1_NOWA%20STRONA/Seniorzy/Program%20ASOS%202014-2020.pdf

Uchwała nr 34 Rady Ministrów z dnia 17 marca 2015 r. W sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020; Dostęp: http://senior.gov.pl/program_senior_wigor/pokaz/119

Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Programu Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+; Dostęp: <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2014/115>

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19840210097>

Ustawa Prawo o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r.; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19890200104>

Ustawa dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20060940651>

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040640593>